

Komunikacja i wsparcie dla osób z niepełnosprawnościami

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność dla ON” (FERS.03.01-

IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

1. KOMUNIKACJA Z OSOBAMI NIEWIDOMYMI

Rozmowa z osobami niewidomymi wymaga jasnego opisywania otoczenia i sytuacji.

Ważne jest, aby nie używać wskazywania gestami, które są dla nich niewidoczne. Zamiast tego należy stosować szczegółowe, werbalne opisy. Naturalny ton głosu i cierpliwość pomagają budować poczucie komfortu i bezpieczeństwa.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

2. KOMUNIKACJA Z OSOBAMI NIESŁYSZĄCYMI – CZĘŚĆ I

Podstawową zasadą jest zapewnienie możliwości odczytywania mowy z ust poprzez odpowiednie oświetlenie i brak zasłaniania twarzy. Pomocne są także aplikacje tłumaczące mowę na tekst. Nie należy mówić głośniejsz ani przesadnie artykułować – zamiast tego ważna jest wyraźna, spokojna wymowa. Takie działania wspierają efektywną komunikację.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

3. KOMUNIKACJA Z OSOBAMI NIESŁYSZĄCYMI – CZĘŚĆ II

Warto, aby pracownicy uczelni posiadali przynajmniej podstawowe umiejętności języka migowego. Kursy PJM czy SJM są inwestycją w lepsze relacje i komfort studentów. Nawet znajomość prostych znaków ułatwia codzienny kontakt. Świadczy to także o otwartości i szacunku dla różnorodności.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

4. KOMUNIKACJA Z OSOBAMI Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ INTELEKTUALNĄ

Przy tej grupie kluczowe jest stosowanie prostego języka i krótkich zdań. Informacje należy powtarzać i sprawdzać, czy zostały zrozumiane. Dobrze działają także elementy wizualne, np. piktogramy. Dzięki temu komunikacja staje się jasna i przyjazna.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

5. KOMUNIKACJA Z OSOBAMI PORUSZAJĄCYMI SIĘ NA WÓZKACH

Należy pamiętać o zachowaniu kontaktu wzrokowego, co oznacza, że warto usiąść lub przykucnąć podczas rozmowy. Nie wolno opierać się o wózek – to część przestrzeni osobistej. Ważne jest także umożliwienie swobodnego dostępu do miejsca spotkania. Taki sposób komunikacji buduje atmosferę równości.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

Komunikacja

6. KOMUNIKACJA W SYTUACJACH KRYZYSOWYCH

W sytuacjach awaryjnych trzeba uwzględnić szczególne potrzeby osób z niepełnosprawnościami. Instrukcje ewakuacyjne powinny być przygotowane w różnych formatach – dźwiękowych, wizualnych i uproszczonych. Ćwiczenia ewakuacyjne powinny obejmować także studentów z ograniczeniami. To gwarantuje bezpieczeństwo całej społeczności.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

7. Szacunek i empatia

Szacunek to fundament każdej komunikacji – niezależnie od rodzaju niepełnosprawności. Należy unikać zdrobnień, protekcyjnych zwrotów czy nadmiernej litości. Empatyczne podejście pozwala budować autentyczną relację. Osoby z niepełnosprawnościami oczekują traktowania jak równoprawni partnerzy.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

8. ROLA JĘZYKA INKLUZYWNEGO

Język kształtuje sposób postrzegania świata. Warto unikać określeń, które stygmatyzują, np. „kaleka” czy „inwalida”. Lepsze są neutralne i szanujące godność sformułowania, takie jak „osoba z niepełnosprawnością”. Taki język sprzyja inkluzji i otwartości środowiska.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Komunikacja

9. ROLA ASYSTENTA OSOBY NIEPEŁNOSPRAWNEJ

Asystent wspiera w codziennym funkcjonowaniu, ale jego zadaniem nie jest wyręczenie. Pomaga w dotarciu na zajęcia, korzystaniu z zasobów uczelni czy obsłudze narzędzi. Kluczowe jest zachowanie podmiotowości osoby wspieranej. Asystent towarzyszy, ale nie decyduje za studenta.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

10. GRANICE WSPARCIA

Asystentura wymaga wyczucia i poszanowania prywatności. Należy ustalić, w czym pomoc jest potrzebna, a w czym student woli działać samodzielnie. Ważne jest, by nie przekraczać granic intymności. Współpraca powinna opierać się na wzajemnym szacunku.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

11. WSPARCIE EDUKACYJNE

Asystent może pomagać w notowaniu, przygotowywaniu materiałów czy obsłudze technologii. Dzięki temu student zyskuje równe szanse w procesie dydaktycznym. To szczególnie ważne przy zajęciach wymagających wielu materiałów pisemnych. Takie wsparcie zwiększa efektywność nauki.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

12. WSPARCIE MOBILNOŚCI

Dla wielu osób z niepełnosprawnościami problemem jest poruszanie się po rozległych kampusach. Asystent może pomóc w dotarciu na zajęcia, korzystaniu z windy czy pokonywaniu trudnych odcinków. Wsparcie mobilnościowe zwiększa samodzielność i poczucie bezpieczeństwa. To praktyczne rozwiązanie codziennych barier.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

13. WSPARCIE CYFROWE

Coraz więcej zajęć odbywa się online, dlatego asystent pomaga w korzystaniu z platform e-learningowych i narzędzi cyfrowych. Może wspierać w obsłudze screenreaderów czy aplikacji mobilnych. Tego rodzaju pomoc pozwala uniknąć wykluczenia technologicznego. Jest to niezbędny element współczesnej edukacji.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

14. SZKOLENIE ASYSTENTÓW

Asystenci powinni przechodzić specjalistyczne szkolenia obejmujące komunikację, pierwszą pomoc i znajomość podstaw dostępności. Szkolenia te podnoszą jakość świadczonego wsparcia. Wiedza praktyczna pozwala lepiej reagować w trudnych sytuacjach. To inwestycja w profesjonalizm i skuteczność pomocy.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

15. WSPÓŁPRACA Z KADRĄ DYDAKTYCZNA

Asystent często jest łącznikiem między studentem a wykładowcą. Dzięki temu możliwe jest bieżące dostosowywanie zajęć do potrzeb studenta. Kadra dydaktyczna powinna współpracować z asystentem, by ułatwić integrację. Takie rozwiązanie wspiera proces kształcenia.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Wsparcie i asystentura

16. ROLA PSYCHOLOGICZNA WSPARCIA

Obecność asystenta daje studentowi poczucie bezpieczeństwa i akceptacji. Zmniejsza poziom stresu i ułatwia adaptację w środowisku akademickim. Asystent pełni więc także rolę emocjonalnego wsparcia. To ważny element integracji społecznej.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

Podstawy prawne i przepisy

Asystentura osób z niepełnosprawnościami znajduje oparcie w Ustawie o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (Dz.U. 2019 poz. 1696). Regulacje dotyczące wsparcia funkcjonują także w Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w art. 19 i 24, mówiących o niezależnym życiu i edukacji. W Polsce obowiązują również przepisy o szkolnictwie wyższym, które przewidują wsparcie dla studentów z niepełnosprawnościami.

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność

dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju

KONIEC

Dziękujemy za uwagę

Radland, 2025. Udostępniono na licencji CC BY 4.0 <https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>, Projekt współfinansowany przez Narodowe Centrum Badań i Rozwoju w ramach programu FERS.03.01: Dostępność szkolnictwa wyższego, „WSSiP rozwija dostępność dla ON” (FERS.03.01-IP.08-001/23)

Fundusze Europejskie
dla Rozwoju Społecznego

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

NCBR
Narodowe Centrum Badań i Rozwoju